

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Tizedik évfolyam.

X. füzet.

Október 1871.

Horvátország kincstári erdeiről.

A használat módja és az eddigi csekély használat okai a következők voltak.

Tekintet nélkül a talajminőség lényegesen különböző osztályzataira a fordakort az egész erdőre nézve 120 évvel állapították meg és az erdőt szállalva használták, előbb egészen szabálytalanul, újabb időben pedig oly tervezet alapján, hogy a vágásból a feltételezett átlagnövekvés harmadrészeig terjedő tömeget a legerősebb méretű fákban vegyék ki, s e használat mellett az egész erdőt végig szállalva 40 év múlva az első vágáshoz visszatérjenek, az előbb leirt eljárást ismételvén. A rendszeresen szállaló használat módja kifogás alá nem esik, miután ennél czélszerűbbet az ott uralkodó gyakori viharoknál és talajviszonyoknál fogva alkalmazni nem lehetne. Ha ugyanis a növekvés több mint harmadrésze vágatnék ki egyszerre, ez által a romboló szélvésznek könnyen alkalom nyitnatnék az egész még fenálló erdőt halomra dönteni, gyökerestől kiforgatni s összevissza törni. Tarvágat mellett pedig az újra erdősülés lenne teljesen veszélyeztetve, miután a jegenyefenyő és a bükk fiatal korában szelidebb éghajlat mellett is annyira érzékeny a meleg és hideg behatása iránt, hogy e fanemeket ott sem va-

gyunk képesek másképp, mint az anyafák árnya alatt tenyészteni. Itt tehát e fanemek, hol azok, mert nekik égálj és talaj igen megfelelnek, csodás méretű törzsekké fejlődnek, tarvágot mellett tökéletesen kivesznének; de tarvágot itt a talajt magát is veszélyeztetné és kétséget nem szenvedhet, mert ott az elrémülően nagyszerű példa, hogy minden tarvágot rövid idő alatt teljesen terméketlen karsttá válnék, miglen a most alkalmazott eljárás mellett, a termőföld esők és viharok általi elmosás és elsöprés ellen megvédve mind mélyebb rétegeket képez, s annak minden talpalatnyi része buján tenyésző fanövénnyel van borítva.

De ha a használat módja nem esik kifogás alá, úgy az, hogy általában 120 éves fordát állapítottak meg, ennek oka annál kevésbé igazolható. Ily hosszú fordát ugyanis azért fogadtak el, hogy lehető legtöbb bordonalit vagyis legerősebb méretű gerendafát termelhessenek, a mi ugyan sikerült, de kevés volt benne az öröm, mert a fentebbi számok bizonyítják, hogy ily erős és aránylagos nagyértékű fából eladni:

a fenyvesekben csak 10⁰/₀-ot,

a bükkösökben 1⁰/₀-ot lehetett;

miglen a többi erős fenyőfából 72⁰/₀-ot és az összes lombéplet és műszerfa több mint felét fűrészrönköként kellett az erős épületi fa árának majdnem csak egy harmadáért eladni; a hátramaradott tömeg pedig mint csekélyebb méretű műszerfa kelt el.

De a 120 éves forda ily cél eléréséhez nem is lett volna elegendő, miután azon fák, melyek ily nagyméretű gerendákat szolgáltatni alkalmasak, ott is 160—200 és több évesek; ily forda mellett tehát az első használat idején tul, ott bordonalinak alkalmas fa már alig lett volna található.

Hogy tehát jövőre a használati idő cél nélküli túlterjedésével az évi használat, s így a jövedelem a szükségesen tul meg ne szoritassék, e mellett pedig a vágás alá kerülő erdőrészekben mégis minden választék megfelelő mennyiségekben

legyen feltalálható, az igazgatóságnak meg kellene hagyni, hogy az erdőrendezési munkálatokat a következő elvekre fektesse.

Termőképességi szempontból a talaj 2 főosztályt képezvén, a táblás karst területére nézve 120 éves, a többi területre nézve 90 éves fordakor állapittatik meg, s a két főosztály mindenikében minden egyes vágástérről 40 és illetőleg 30 évenként az összes átlagnövekvés $\frac{1}{3}$ -da használtassék holdanként. E mellett a 30 és illetőleg 40 évenként visszatérő vágások alkalmával 1200 db 90, illetőleg 120 éves fát tartsanak fen a legszebb növésű és legegészségesebb törzsekből, oly célból, hogy azok használat alá csak a forda kétszeres korának elérése után kerüljenek.

Az első fordakor ugyanis tulságosan van fedezve legerősebb méretű fával, s a második forda kezdetétől fogva az e célra külön nevelt fák háromannyi bordonali törzset fognak szolgáltatni, mint a mennyi ezekből jelenleg eladható.

A szükséglet tehát ilyenmő fában az ajánlott eljárás mellett is teljesen fedezve leend, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy a fentartottakon kívül számos fa a rendes forda időben is bordonali fává fog még fejlődni.

Az erdőrendezés második elvéül azt kell megállapítani, hogy a pagonyok a két főtalajosztály határain belől csak annyi üzemosztályt képezzenek, a hány főpiacz van, melyen az egyik vagy a másik pagony fája értékesítettik.

Meg kell továbbá hagyni, hogy az erdőrendezési munkálatokat legelőbb befejezni iparkodjanak, s e célra az illető erdészek közreműködését is lehetőleg igénybe vegyék, és a már befejezett ily munkálatokat azonnal felterjesszék, e munkálatok végbefejezéséig és helybenhagyásáig pedig a vasut megnyitása után évenként a kincstár részére az előbb leirt módon 20.700 öl fenyőfát és 13.500 „

bükkfát összesen 34.200 ölet
használjanak.

További oka az eddigi csekély használatnak abban rejlett, hogy a szolgálmányosoknak átadott fát a néhány helytelen becslés alapján úgy is csekélyre számított termés tömegéből levonták, s eladónak csak a fenmaradó részt nyilvánították; a mi szintén nem igazolható, mert mint már fentebb volt szerencsém megemlíteni, a szolgálmányfa legnagyobbbrészt csak az épület- és hasábfának felhasznált törzsek gallyaiból és suda-raiból állott, tehát oly fából, mely a termés kiszámítása alkal-mával, a hol az nem értékesíthető, tekintetbe sem vétetik.

Legfőbb oka a csekély használatnak azonban az volt, hogy az ottani erdőmester azon véleményben, miszerint a Ká-rolyváros-fiumei vasutkiépítése után a fát sokkal jobb áron sikerülend értékesíteni, mint jelenleg, minden uton-módon töre-kedett bebizonyítani, hogy az erdők állapotánál fogva a tartós termés igen csekély.

A czélra nézve az erdőmester nézeteit tökéletesen osztom.

A fa tőarai ugyanis ott jelenleg köblábanként a következők :

közönséges fenyő, árbocz és vitorlafa	16 — 50	kr,
erős épületfa	8 — 20	"
csekélyebb épület és műszerfa	5 — 10	"
fenyő, jávor, szil és kőrisrönkő	7 — 15	"
bükkrönkő	4 — 10	"
bükküzifa	0 ₅ — 3 ₅	"

Tekintetbe véve, hogy a fakereskedők, a Luiza és Karo-lina utakért, melyek az erdőn keresztül vonulnak, köblábanként átlagosan véve 3 kr vámot, és mértföldenként 3 kr vitelbért fizetnek, miglen a vasut kiépítése után a vám egészen meg-szü ik, a fuvarbér mértföldenként pedig legfeljebb 0.5 kr-ra szálland le, kitűnik, miszerint a fa mostani értéke a vasut kiépítése után, és annak minden további előnyeitől eltekintve,

köblábanként legalább is 5 krral fog emelkedni, mi a fent kimutatott termés feleslegét számítva $24.582 \times 5 = 122.910$ frtnak felel meg. Ez tehát azon összeg, melyet évenként nyernünk kell legalább is, ha a vasut megnyitásaig az eddiginél nagyobb tömeget nem használunk.

A mostani jövedelem tartós évi emelkedése pedig kitünik, ha a fentebbi termés többletet a vasut megnyitása után bizonyos remélhető átlagárakkal oly választék százalékok szerint vesszük számba, a melyekben a fa eddig értékesített.

A fenyőfatermelés felesleg tesz : $20.756 - 3.141 = 17.615$ szab. ölet. Ebből :

erős épületfa 10% , vagyis 1.761 öl 19 frtjával $= 33.459$ frt,
fűrészrönkö 72% , vagyis 12.683 „ 16 „ $= 202.928$ „
csekélyebb épület és mű-

szerfa 18% , vagyis 3.171 „ 12 „ $= 38.052$ „

A bükkfatermés felesleg tesz : $13.519 - 6.552 = 6.967$ szab. ölet. Ebből :

erős épületfa 1% , vagyis 70 öl 19 frtjával $= 1.330$ frt,
csekélyebb méretű épület- és

műszerfa 2% , vagyis 140 „ 12 „ $= 1.680$ „
rönkö 4% , vagyis „ „ 280 „ 12 „ $= 3.360$ „
tüzifa 93% „ „ 6.447 „ 3 „ $= 19.341$ „

A tartós jövedelem évi emelkedésének többlete tehát 300.240 frtra tehető.

De alapos reménnyel vagyok, hogy a jövedelem a fentebbinél nagyobb összeggel is lesz fokozható.

A jogi viszonyok javulását és a törvények lelkiismeretesebb kezelését mint általános, bár igen fontos tényezőt csak felemlítve, az értékesítés mostani módjának vázolatára és az e részben eszközölhető javítások előadására bátorodom áttérni.

Értékesítés.

Az értékesítés eddigi módja a következő : minden erdész a maga pagonyában a termésnek arra eső részét a vágástéren oly törzsekben jelöli ki, melyek ledöntése részint a fák koránál fogva, másrészt újraerdősítés szempontjából legszükségesebb.

E fák megbecsültetvén, róluk kimutatás készül, melynek jóváhagyása után a fa árverésen adatik el vágásonként olyképen, hogy a vevő köteles mindazt átvenni és megfizetni, a mi az illető fákból azok méretei és minősége szerint készíthető. Miután a legtöbbet ígérő a fa megbecsült értékének 10⁰/₀-át lefizette, az erdész május hó végefelé munkásokat fogad s az egyes fákból saját belátása szerint különféle választékokat készíttet; tehát az arra való fákból bordonalit vagy rönköfát, a törzsek végeiből vagy más vékonyabb törzsekből skálafát stb.

Ha a vágás fája fel van dolgozva, az előállított terményekről azok méreteik pontos megjelölése mellett új kimutatás készíttetik, s a midőn annak helyessége az erdőmester által a helyszínen megvizsgáltatott, s ennek jeléül minden egyes darab zár alatti saját bélyegzőjével megjelöltetett, a faáruk a legközelebbi utakhoz vonatnak vagy hordatnak, s ott az erdőmester és erdész által a vevőnek mutattatnak be, mely alkalommal az erdőmester és erdész jogában áll, oly áruért, mely többé-kevésbé hibás a szabályszerű árnak egész egy harmadát elengedni.

A faáruk értékének végleges megállapítása s a készitési meg hordási költségek számadás szerinti hozzászámítása mellett a vevőnek pontos kimutatás kézbesíttetik azon felszóllítással, hogy fizessen és fáját mielőbb hordja el.

A vevő azután oly részletekben és időközökben fizeti a fát, a minőkben azt elszállíttatni óhajtja; a pénztár által a teljesített fizetésre nézve nyert igazolványt az erdésznek bemu-

tatja, s ez a kifizetett darabokat külön e célra szolgáló bélyegzővel jelöli meg. Az így megjelölt fát a vevő önköltségén készített és fentartott utakon az országutakig s onnét tovább szállíttatván, minden szállítmányt a főközlekedési utak 3 alkalmas pontján, Plasze, Jelenje és Stubicza felállított erdővédi sorompóknál megvizsgáltatni köteles.

Itt az erdővéd a szekérre rakott darabokat megméri, hogy meggyőződjék, ha valjon a megfizetett darabok szállíttatnak-e? Ha a szállítmányt a fizetési igazolvánnyal megegyezőnek találta, erre reá írja, hogy a megfizetett fa, mely napon szállíttatott el, s egyszersmind egy külön jegyzőkönyvbe beírja a vevő nevét, a szállítás napját és a szállított darabokat egyenként és minden méreteik szerint. Ha a méretek azokkal, melyek a fizetési igazolványba jegyezvék, nem egyeznek, vagy a fán nincsen bélyeg, vagy ez az erdővédnél összehasonlítás végett letett bélyegmintával nem egyezik, a szállítmány elkoboztatik és a kincstár javára időnkénti árverés útján eladatik.

Azonkívül még a pénzügyerők is jogosítvák, minden a sorompón már áthaladott szállítmányt feltartóztatni és megvizsgálni, a vizsgálat eredményét pedig, azaz, hogy kinek fájával találkoztak, mennyi és egyenként mily méretű darab volt az illető szekéren, az erdőhivatalnak hetenként bejelenteni kötelesek, mely az így nyert adatokat a sorompói jegyzőkönyvbe a megfelelő napokon följegyzettekkel összehasonlitja.

Ezen részletesen leírt eljárás első pillanatra a kincstár érdekeivel tökéletesen megegyezőnek látszik; mert az által, hogy az egyes törzseket az erdőhivatal maga dolgoztatja fel azzá, a mire azok legalkalmasabbak, a fa minden egyes részecskéje minőségének legmegfelelőbb árával értékesittetik, s az ellenőrzés is olyan, hogy legalább a főpiacok felé elorzott nagyobb méretű fát észrevétlenül vinni majdnem lehetetlen.

A viszonyok behatóbb tanulmányozása azonban ez eljárást sok tekintetben hibásnak s annak gyökeres szabályozását fölötte szükségesnek tünteti fel.

Első hibája e rendszernek az, hogy a kincstár a fát megfelelő választékok szerint saját költségén dolgoztatja föl és a mellékutakhoz hordatja ki.

Ezáltal ugyanis a fa értéke szállíttatik le, a mennyiben a vevő e munkát legtöbb esetben olcsóbban lenne képes végeztetni, mint azt az erdészeti személyzet a legjobb akarat mellett teheti.

Hozzá járul ehhez, hogy a kincstár érdekeit netalán kevésbé szem előtt tartó erdész nem is igen iparkodik lehető legolcsóbb munkásokat keríteni, hanem főleg olyakat, a kik a munkát lehető leggyorsabban, ha nem is legjobban végezvén, őt a további gond és utánjárástól fölszabadítják.

Hogy ez a vevők és az erdészeti személyzet közötti folytonos és gyakran igen kellemetlen surlódásokra szolgáltat okot, az igen természetes; de a munkások fogadása, azokra a folytonos felügyeletet, a nekik szükségkép kiszolgáltatott előlegek nyilvántartása, valamint a bérek utalványozása és helyes elszámolása annyi írásbeli munkával terheli az erdészt, hogy az ennél fogva az erdőre magára csak igen kevés gondot képes fordítani, és az erdővédi személyzet fölött, melynek egy része különben szintén a vágásban van folyvást elfoglalva, felügyeletet épen nem gyakorolhat, nevezetesen az év azon szakában, midőn ez legszükségesebb volna, midőn az erdő és annak termékei a legnagyobb megtámadtatásoknak vannak kitéve.

További árnyoldala ez eljárásnak az, hogy nagyobb és pénzzerővel rendelkező fakeskedők ajánlataik alkalmával számitásba veszik azon különbözetet, melylyel a kincstári munka drágább annál, a mit ők saját embereik által végeztetnének, miglen a vagyontalan kereskedő e többletet is megfizeti, mert

ily módon minden előleges költségtől megkíméltetik. Ennek hátrányos következménye azonban az, hogy ily vevők a számukra elkészített fát csak oly részletekben veszik át, a melyekben azt már eladatniok sikerült, s így néha 2 évig is tart, míg a fa árát lefizetik és a feldolgozásra meg kihordásra fordított kincstári költségeket megtérítik; ha pedig a fa ára időközben lejjebb szállt, és nyereségre nincs kilátás, a fát az annak 100%-nyi értékével egyenlő biztosítékkal együtt ott-hagyják.

Ehhez járul, hogy ily módon mindazon károkért, melyeket a munkások az erdőben elkövetnek a kincstár csakis a többnyire egészen vagyontalan munkást vonhatja felelősségre, míg ellenkező esetben munkásaiért a fakeskedő lenne felelős.

Sok esetben a munkások nyert előlegeikkel meg is szok-
nek s a kincstárt ily módon is károsítják.

Mindez pedig épen nem szükséges, miután ugyanazon előnyöket sokkal egyszerűbb uton is elérhetni.

Nézetem szerint ugyanis az előre ment becslés alapján az árverés úgy lenne megtartandó, hogy a vevő köteleztetnék az ígért egységi árak alapján a fa minden részét a szerint megfizetni, a mire az leginkább alkalmas.

A megfelelő biztosítéknak a vevő által történt lefizetése után megengedtetnék nekie, hogy a kijelölt törzseket leejtesse, legallyasztassa és meghántassa. Ez megtörténvén, az erdész annyi részre osztaná föl az egyes törzseket, a hányféle választékra azok alkalmasak, s minden ily rész köbtartalmát a hivatalos használat végett kiadott segédtablák, értékét pedig az árverésnél az egyes választékokra nézve elért árak szerint kiszámítván, az összes eredményről kimutatást készítene, mely az erdőmester által a helyszínen a vevő vagy annak megbízottja jelenlétében tett utánmérésekkel megvizsgáltatván és a körülményekhez képest kiigazítottatván, vagy jóváhagyatván, má-

solatban a vevőnek szolgáltatnék ki, azon szerződészerűleg kötelező felszólítás mellett, hogy a kimutatott árt legkésőbb 14 nap alatt a kincstári pénztárba lefizesse. A lefizetés igazolványát vevő az erdésznek bemutatván, ez néki a fa további és kedvszerinti feldolgozását megengedné.

A munka befejezése után az erdész a készített választékokat ismét megmérné, azokról kimutatást készítene, és az egyes darabokat az e czélra szolgáló bélyegzővel megjelölven, a vevőnek szállítmánylevelet szolgáltatna ki, melylyel magát fuvarosa a sorompóörök előtt a fentirt módon igazolná.

Ilyképen a vagyontalan és kevés biztosítékot nyújtó kereskedők a térről leszoríttatnának ugyan, de helyüket a vagyonos és megbízható vevők foglalnék el; a kincstár minden a vevők érdekében most szükséges igen tetemes előlegezésektől ment lenne, a fa értéke a megfelelő évben kerülne a pénztárba, és az erdészek bokros, de igen haszontalan írásbeli munkától szabadulva, az erdőre, annak ápolására és megőrzésére, az irtások és lopások megakadályozására fordíthatnák főfigyelmüket.

További hátránya a most alkalmazott értékesítési rendszernek az, hogy az általa elérhetőnek vélt azon előny, miszerint az egyes törzsek minden részecskéje minőségéhez mért lehető legjobb áron adatik el, legislegnagyobbára csak írott malaszt, mely a papiron marad, de gyakorlatilag el nem érhető.

Mi haszna ugyanis, ha az erdész kimutatja, hogy a vágás alá kerülő fák összes tömegének több mint fele része bordonalinak, s így legnagyobb értékű fának alkalmas, ha ennek daczára mégis csak a tömeg tizedrészét lehet ily választékokban eladni, mert többre nincsen kereslet.

Ilyenkor azután még sem marad egyéb hátra, mint az ily fát olcsóbb választékokra, például fűrésztonkókra feldolgoztatni, s az ezeknek megfelelő, majdnem kétharmaddal csekélyebb áron

eladni. Ha különben a rönkök ára az azokból készíthető deszkák árával helyes arányban állana, akkor ezen az ajánlat és kínálat törvényei szerinti eredménybe, mint mellőzhetlen roszbba belebetne nyugodni.

A rönkök ára azonban a deszkák árához ily helyes arányban nem áll, a mi legjobban abból tűnik ki, hogy Magyarországon, például Máramarosban és Liptóban a fűrészhez állított rönkö köblábja 22 kr, a deszka köblábja pedig 42 kr, míg Fuccinében a fűrészhez állított rönkö köblábja 13 kr, a deszka köblábja pedig 45 kr; a fuccinei fakereskedők tehát a rönkö köblábját 9 krral olcsóbban kapják mint a magyarországiak, a deszka köblábját pedig 3 krral olcsóbban adják el.

Ez aránytalanság mellett különben azon tapasztalás is bizonyít, miszerint a rönkök vevői, illetőleg az ottani fűrészek birtokosai ebbeli üzletük néhány évi folytatása után, majdnem kivétel nélkül tetemesb vagyonra tettek szert.

E hátrányos jelensége okait tehát fürkészni és azokat lehetőleg eltávolítani annál sürgősebben szükséges, miután a termés legnagyobb része mint fűrészrönkö értékesítettetik.

A baj oka kétségkívül abban rejlik, hogy a kincstár vizsgánál fogva minden fűrészépítésre felhasználható tért már évek előtt idegeneknek engedett át, s hogy ennélfogva azon 41 fűrész birtokosa, mely az uradalom területének patakjain áll, a helyzetnek tökéletes urává lett: azaz közmegegyezéssel a rönköfáért annyit ajánl, a mennyit az nagy nyereség biztos kilátása mellett megadhatni vél.

Az árverés e részt tiszta formává süllyedt, mert a fűrész-birtokosok az erdőtért egymás között felosztván, mindenki csak azon terület fajára tesz ajánlatot, mely saját fűrészéhez legközelebb esik és viszont szivessége fejében biztosítva van, hogy ajánlatánál nagyobbbat a többi fűrészbirtokosok közül tenni egy sem fog.

E fűrészbirtokosok továbbá, a mint azt már fõntebb említém, a vízjog után járó bért is egymásután tagadják meg, és a rönkökhöz oly jogi igényel vélnék már birni, miszerint az idén, midõn Vrbovszkon a rönköfa jobb áron a vasutépítõ vállalkozóknak adatott el, kiknek arra mulhatlan szükségük volt, s a kik azt külön e célra felállított gõzfűrészben dolgoztatják fel, az illetõ fűrészbirtokosok a kincstárt pörbe fogni nem átalították.

Végül a fűrészbirtokosok valószínûen sok oly fát is dolgoztatnak fel, a mit meg nem fizettek, s azt a fűrészek nagy száma és a személyzet másnemû tulságos elfoglaltsága mellett megakadályozni csak csekély mértékben lehet.

E viszonyokat megtörni, s a rönköfának is megfelelõ áron való értékesítését biztosítani nézetem szerint csak úgy lehet, ha a kincstár alkalmas helyen maga állit megfelelõ fűrész, s ott a rönköfát maga fűrészelteti fel.

Ez azonban csak a vasut kiépítése után ajánlható, miután jelenleg a munkaerõ tulságosan drága és mert akkor a fűrész a fõvasuti állomáshoz legközelebb esõ helyen, azaz Fuccinén lehetend építeni.

Hogy pedig az egész fát, melynek most csak egy hetedrésze 41 fűrészben dolgoztatik fel, egy fűrészben lehessen fölmetszeni, gõzfűrészre leend szükség, miután az ottani vízerõ nagyobb művek hajtására sehol sem alkalmas; sok apró fűrész építése és fõntartása pedig nemcsak a vasuti állomás közelségének elõnyeitõl fosztaná meg a kincstárt, de nagy személyzet költséges fõntartását is igényelné, míg végül az áru is, mely tökéletes műfűrészben készül, értékesebb.

Egyelőre az igazgatóságnak megkellene hagyni, hogy mindazon fűrészbirtokosokkal, kik a szerzõdésileg megállapított víz-bért pontosan nem fizetik, a vízjogi szerzõdést bontsa fel és

a felbontás végrehajtását az illető hatóságnál a legerélyesebben szorgalmazván az eredményről jelentést tegyen.

Továbbá, hogy az összes fűrészbirtokosokat azonnal figyelmeztesse, hogy olykép intézkedjenek, miszerint 1875-ben rönkökre a kincstár részéről többé nem számíthatnak, és végül, hogy a fűrészrönkök árát az árszabály minden egyes illető tételében köblábanként 9 krral azonnal fölemelje.

Hátrányos oldala a jelenlegi értékesítésnek végül az, hogy az erdőmester az erdészszel egyetértésben az árverés útján elért áraknak egész egy harmadrészét elengedheti.

Ez nagy és értékes fatömegek eladása mellett tetemes visszaélésekre szolgáltathat alkalmat és a kincstár nagy károsítását idézheti elő.

Midőn tehát meghagynék az igazgatóságnak, hogy az értékesítést ezentul a főt ajánlott módon eszközöltesse, a gömbölyü fára nézve főnálló árak alapján, egyszersmind értesítendő is lenne, hogy az árverésileg elért árakból elengedés semmi szín alatt sem fog engedélyeztetni, s hogy erre a vevőket a legközelebbi árverés megtartása előtt szintén kellően figyelmeztesse.

A használat mennyiségét végül czélszerű lenne a vasut megnyitásaig oly mértékben megszorítani, miszerint a tiszta jövedelem legfeljebb 15—20.000 frtot tegyen, hogy ekkép a bevételből a netalán előre nem látott költségek is mindig biztosan fedezhetők legyenek.

A vasut kiépítése után a főt kimutatott termés teendő a használat évi tárgyát az 1872-től a vasut megnyitásáig megtakarított tömeg hozzáadásával, mely megtakarítás a vasut megnyitására következő 10 évre lenne felosztandó.

Miután végül az árak jelenleg több osztályba esnek, azon távolságok szerint, melyek az illető erdők és a főutak vagy főpiacok között főnállanak, az igazgatóságot fel kellene szólítani,

hogy a távolsági osztályzatokat a vasuti állomásokra való vonatkozással állitassa fel, s e munkálatokat, az egyes osztályok térségeit kitüntető térkép kíséretében terjeszsze fel, hogy ezen itt megvizsgálandó és változtatásokkal vagy azok nélkül helybenhagyandó alapon annak idején a vasut megnyitása után életbeléptetendő új árszabályzatot lehessen idejekorán kidolgozni és helybenhagyás végett ide fölterjeszteni.

(Folyt. köv.)

A budai hegyek beerdősítése.

Buda főváros képviselő közönsége a város tulajdonához tartozó, a megelőző időkben is erdőkkel diszitett és legcél-szerűbben ma is erdőművelésre alkalmas birtokterületet ismét beerdősíteni óhajtván, felhivta az országos erdészeti-egyesületet, hogy kebeléből küldene ki néhány tagot, kik a város részéről is kirendelt bizottsággal az illető erdőterületeket együttesen szemle alá vegyék, s azok beerdősítése iránt a városnak véleményyt adjanak.

Az egyesület e felhívást örömmel teljesítendő a vélemény-adással Bedő Albert, Hoffmann Sándor és Balás Vincze tagtársakat bizta meg, kik az eszközölt helyi szemle alapján a beerdősítés iránt következő véleményyt adtak.

A beerdősítendő erdőterületek talajminőségükhez képest három osztályba sorozhatók és pedig :

I-ső osztályhoz sorozandók az „állatkerti“ (Thiergarten) szántóföldek, vagyis irtványok, melyek eléggé mély rétegű és televényes agyagos talajukkal, általában mész közet fölött, igen jó erdőtalajt képeznek, szántóföld gyanánt való tartamos használatra azonban alkalmatlanok.

II-ik osztályhoz tartoznak a „szépvölgyi“ (Schönthal) írtványföldek, melyek az előbbinél kevesebb televényt bíró agyagos talajukkal mészkőzet fölött jó erdőtalajt képeznek; és III-ik osztályhoz sorozandók a Hármasdomb vagy Mátyás hegyhez (Dreihotter oder Mathiasberg) és a Kukuk vagy Kecske-hegyhez tartozó soványabb hegyoldalak, melyek sekély rétegű homokos agyag talajukkal, mészkőzet fölött, közepszerű erdőtalajt képeznek, s helyenként a meredekebb oldalakon kimosott, illetőleg fölfedett sziklaterületeket mutatnak.

A beerdősítésre választandó fanemek és beerdősítési rendszer.

Az I-ső osztályhoz sorozott területen a t. városi közönségnek előttünk ez alkalommal nem ismerhetett céljához és szükségéhez képest választandó üzemmódban tölgy erdő lenne nevelendő. A beerdősítés makkal való ültetés által legcélszerűbben eke után lesz foganatosítandó, miután pedig a tölgy a talajt tudvalevőleg nem javítja, kívánatos, hogy ennek állandóbb jó erőben való tartása végett a tölgygyel egy negyedrészen, illetőleg minden 4-ik sorban, keverve erdei fenyő is ültetessék, mely fanem levélhullatása által a talajt teljes jóságában fenntartani s jövedelmes időközi használatot is adni képes.

A II-ik osztályhoz sorozott terület tölgyerdő nevelésére egyelőre nem alkalmas, miért is legalább az első fordá alatt talajjavító fanem nevelését kívánja s ezért e terület jelenlegi beerdősítésére a talajt tetemesen javító szurkos és erdei fenyő (*pinus austriaca* és *pinus sylvestris*) fanemeket ajánljuk.

Tekintve a terület fekvését és az ültetés biztosságát, valamint aránylagos olcsóságát is a beerdősítés csemeteültetés útján lenne eszközölendő, mi célból szükséges, hogy a csemeték nevelésére mindenekelőtt a beerdősítendő területen vagy annak közelében a városi erdészeti személyzet által gondosan megvá-

lasztott helyen faiskola alapitassék, melyből a nevelt csemeték 1—2 éves korukban lesznek kiültetendők.

Megjegyezzük itt, hogy az ajánlott fenyő fanemeknek a kérdésben forgó területen való sikeres tenyésztésére élő bizony-ságul szolgálnak a közelben lévő Trattner-háznál álló és korukra nézve 40—50 éveseknek jelezhető szurkos fenyőfák.

A III-ik osztályhoz csatolt terület haladéktalanul köve-telvén a talajjavítást, ennél is ugyanazon fanemek, melyek a II-ik osztálynál ajánlottak, és ugyanazon rendszer hozatnak javaslatba, különösen figyelmébe ajánlván az annak idején működő szakegyéniségnek, miszerint a talaj sekely földrétegénél fogva főképen a szurkos fenyőt használja.

Az elszórtan találkozó és a nagy erdőtesttel összefüggésben nem lévő kisebb tisztásokon, különösen hol az agyag homokos, foganatosítandó az ákácztenyésztés, még pedig ültetés útján, miután a vetés nem ajánlható azért, mert a csemeték az első években oly sűrűn és buján nőhetnének, hogy azok kiirtása tetemes költségbe kerülne.

Nem véljük feleslegesnek megemlíteni még azt, hogy a t. város által az erdősitésbe befektetendő költségeknek már közelebbi időben való megtérítésére is a nevelendő fenyőfa-állabok a szakszerű áterdölés útján, valamint a kevésbé jelen-tékenynek látszó akáczosok is a belőlük nyerhető és a közvetlen szomszédságban lévő terjedelmes szőlőkben biztosan és jó áron értékesíthető szőlőkárokkal nem megvetendő jövedelmet helyez-nek kilátásba.

A mi az évenként erdősitendő terület nagyságát illeti, ennek megjelölésébe nem bocsátkozhatunk, miután annak meg-állapítása az ertési tervezet körébe esik, ez pedig a t. város által választandó forda idejéhez, valamint a beerdősítési célra évenként engedélyezendő költségekhez és a valószínűen meg-szerezhető munkaerőhöz képest leendő felállítandó.

Végül örömmel említjük meg, hogy a vizsgálat alá vett helyeket a fennebbiek szerint erdőművelésre egyáltalában alkalmasoknak és sokkal jobb minőségűeknek találtuk, mint ezt az évek hosszú során hallott jajkiáltások után találni remélhettük; de nem halgathatjuk el azt sem, hogy míg most biztos sikerrel eszközölhető az erdősités, néhány év múlva a föld fokozatos elsoványodása folytán nehezebbé s részben kétesse válhat; miért is igen czélszerűnek ismerjük a t. város azon intézkedését, melylyel a fátlan hegyoldalok legeltetését utolsó időben eltiltván, ezzel a beerdősítés egyik első- és alapkvánalmát teljesítette. — Budán, május-hó 1871.

Bedő Albert, Hoffmann Sándor, Balás Vincze.

Szabályrendelet

a katonai határőrvidéki erdészeti személyzet szervezetének és az erdőszolgálati szabályzatnak módosítása iránt.

V. cikk.

Fegyelmi és büntető ügyekben a határőrvidék erdészeti szakának tisztviselői a főhad- (katonai) parancsnoknak, az erdőőrök és a többi szolgálati személyzet egyénei pedig fegyelmi ügyekben az illető hivatalok vezetőinek, büntető ügyekben a főhad (katonai) parancsnoknak vannak alárendelve.

VI. cikk.

Az egész erdei számvitel a határőrvidéki ezredek számvevőségeitől elkülönítendő, és az erdőhivataloknak adandó át. A határőrvidéki erdőhivataloknál alkalmazandó számtisztek a határőrvidéki ezredek állománýából veendők.

Ezen számtisztek, az erdőhivatalok végleges szervezéseig, az erdészeti szaknál beosztott minőségben alkalmazottaknak lévén tekintendők, a határőrvidéki számviteli szak egyetemleges létszámában maradnak és minden személyi viszonyok tekintetében a határőrvidék számtiszteire vonatkozó szolgálatai rendszabály alá esnek.

VII. cikk.

Az erdészeti szakba való belépés és a magasabb díjosztályzatba való előléptetés rendszerint pályázat útján történik. Tiszti állomásokra a gyakornokok kivételével, csak olyanok pályázhatnak, kik az erdészeti államvizsgát letették, feddhetlen magaviseletüket igazolják és egészségesek.

A pályázatok a főhad (katonai) parancsnok által iratnak ki.

Az erdőgyakornokok fölvételük után azonnal feleskettetnek és kötelesek két év alatt az erdészeti államvizsgát letenni.

Gyakornokok, kik ez utóbbi követelménynek, vagy más tekintetben meg nem felelnek, előléptetésre igénnyel nem bírnak.

Erdőőri állásra mindenekelőtt a határőrvidéki csapatból önként jelentkező, jó magaviseleti bizonyítvánnyal ellátott tehetséges kiszolgált altisztek hivatvák, kik testileg épek és képességüket szakvizsga által beigazolták.

Erdő- vagy gazdasági iskolát végzettek előnyben részesülnek.

A hivatalsszolgai állomások kizárólag oly kiszolgált altiszteknek adományozandók, kik fentartott polgári szolgálati állásra igénnyel bírnak, oly kérelmezők között, kik az igényre jogosítottak ugyanazon osztályában előjegyezvék, a határőrvidéki csapatok altisztjei kiváló tekintetbe veendők.

VIII. cikk.

Az erdészeti szak tisztviselőinek ugyanazon díjosztály magasabb illetményeibe való előléptetése rangsorozat szerint történik; minden negyedik hely azonban különösen képes tisztviselőknek sorozaton kívüli előléptetésre tartatik fenn.

IX. cikk.

Az erdőigazgatók kinevezése, beosztása és áthelyezése ő cs. és kir. Apostoli Felsége által történik; a többi erdőhivatalnoké és egyéb személyzeté pedig a főhad- (katonai) parancsnokság által.

X.

Az ujonnan kinevezett határőrvidéki erdőtisztviselők és a többi személyzet a szolgálati esküt a legközelebbi határőrvidéki politikai hatóságnál teszik le.

Az eskü-okmánynak bizottságilag igazolt párja a főhad- katonai) parancsnokságnak beküldendő.

XI. czikk.

Az erdőigazgatók, erdőmesterek, főerdészek, erdészek, erdőgyakornokok és erdőőrök két külön fizetési osztályzatba soroztatnak.

Fele részük magasabb illetményekben részesül.

Az erdő- és a többi személyzet illetményei, valamint azoknak díj- osztályzat szerinti beosztása következőleg van megállapítva :

	Évi fizetés		Lakbér	Ruházati átalány	Dijosztály
	I. oszt.	II. oszt.			
	osztrák ért. forintokban				
Zágrábi erdőigazgató	2400	.	300	.	VI.
Temesvári erdőigazgató	.	2000	250	.	VII.
Erdőmester	1800	1600	200	.	VIII.
Erdőrendező	1400		200	.	VIII.
Főerdész	1200	100	150	.	IX.
Erdész	800	600	150	.	X.
Erdőgyakornok	500	400	100	.	XII.
Járulnok	600	500	100	.	XI—XII.
Erdőőr	350	300	40	40	
Hivatalsszolga	300		40	30	

Nyugdíjak, továbbá az özvegyek és árvák ellátása tekintetében az erdészeti tisztviselők a katonai tisztviselőkkel hasonló elbánásban részesülnek.

Az erdőhivatalokhoz beosztott erdőmesterek évenként 500 frt, a főerdészek és erdészek mind egyike, kik valamely erdőhivatalnak vezető 400 frt, a többi főerdészek és erdészek mindegyike 300 frt utazási átalányt huznak és ez összegből kötelezvék valamennyi szolgálati utazásaikat fedezni.

Az átalány kiszabásáig a főhad- (katonai) parancsnokságnál beosztott erdő-tisztviselők utazási illetményeik tekintetében az ugyanazon

dijszabályba eső katonai tisztviselőkkel hasonló elbánásban részesülnek

Erdőgyakornokok ellátási illetményre nem tarthatnak igényt.

A katonai nyugdíj-osztályzat határozatai szerint az erdőőrök, az erdőszaknál betöltött 10 évi szolgálati idő után tarthatnak csak igényt nyugdíjra.

Az erdészeti szaknál töltött s 10 évnél kevesebb szolgálati idő mellett az erdőőrnek csak végkielégítés jár, mely 2—5 évi szolgálati idő után az illetőnek egy évi, 6-tól 10 évig terjedő szolgálati idő után pedig $1\frac{1}{2}$ évi fizetésének összegével egyenlő. Utazási átalány fejében az erdőőrök 100 frtot huznak.

A hivatalszolgák ellátási illetményeik tekintetében a hadseregbeli szolgákkal egyenhelyzetűek.

Az erdőőrök és hivatalszolgák özvegyei és árvái ellátási díjban a polgári nyugdíjszabályzat határozatai értelmében részesülnek.

XII. cikk.

A határőrvidéki erdőosztályok hivatalhelyiségeik számára író- és rajzszerekkel, továbbá világító- és tüzelő-anyaggal a főhad- (katonai) parancsnokságnál e célra létező átalányból láttatnak el.

Az erdőhivatalok ezen szükségleteiket, melyekkel az erdőőröket is ellátni tartoznak, mindaddig, míg az átalány meg nem állapittatik, saját ellátmányukból szerzik be.

A pagony-erdészeknek évenként 10 forint irodaköltség-átalány jár, mely fizetésökkel egyidejűleg, 12 egyenlő havi részletben fizetendő ki.

XIII. cikk.

A tényleges szolgálatból való kilépés, szabadságolás, továbbá fegyelmi és büntető eljárás tekintetében, az erdő-tisztviselők, erdőőrök és hivatalszolgákra nézve, a katonai tisztviselők és hadseregbeli szolgák számára e részben fennálló szabályzatok birnak érvénnyel.

XIV. cikk.

A katonai határőrvidék erdészeti szakához újonnan kinevezett tisztviselőkről, ugyanazon állásban töltött első szolgálati évük után minősítvényi táblázat állítandó ki, és ez a főhad (katonai) parancsnokságnak

beküldendő. Ezen eseten kívül a katonai határőrvidék erdészeti tisztviselőiről új minősítvényi táblázatok csak akkor állítandók ki és terjesztendők be, ha ez határozottan elrendeltetik.

Ezen minősítvényi táblázatot kiállítják :

A főhad- (katonai) parancsnok az erdőigazgatónak, ez utóbbi a közvetlen alája rendelt személyzetnek és az erdőhivatalok vezetőinek és ez utóbbiak az alájuk rendelt személyzet részére.

Az erdőigazgatók az erdőhivatalok személyzetéről kiállított minősítvényi táblázatokot láttamozni, észrevételeikkel ellátni és kitűnő erdőtisztviselőknek magasabb illetményosztályba való soronkívüli előléptetése iránt határozottan nyilatkozni tartoznak.

A minősítvényi lajstromok, valamely erdőtiszt előléptetésére befolyással bíró, vagy annak személyi viszonyaiban történt változásokra vonatkozó adatok alapján, esetről-esetre kiigazítandók.

Az összes erdőtisztviselőkre vonatkozó minősítvényi leírások egyik párja a főhad- (katonai) parancsnokságnál őrizendő ; hova a minősítvényi lajstromokban történt változások is esetről-esetre bejelentendők.

XV. cikk.

A határőrvidék erdőtisztjeinek és erdőőreinek felszerelése. (Adjus-tirung) az eddigi marad.

A tölgyfa műveléséről.

Igen gyakran lehet hallani, sőt látni is, hogy erdeink disze, a tölgyfa hanyatlásnak indul; ez aggodalmas hangok pedig főképen azon idő óta szaporodtak meg, mióta hazánkban a vaspályák kiépítése erélyesen foganatba vétetett.

Általában ismeretes dolog, hogy a vaspályák közvetlen és közvetve, a faipar fejlődésére is befolyanak, így hazánkban is a tölgyfa utáni kereslet és e fa értékének felemelése főképen csakis ezen befolyásnak tulajdonítható. A már fennálló vaspályák kiépítéséhez nagy mennyiségű tölgyfa használtatott fel,

míg a tervezett vaspályák létesítése, valamint az egész hálózatnak fenntartása ismét sok tölgyfát fog igényelni. A vaspályák tehát jövőre a tölgyépületfának állandó fogyasztóiul tekintethetők. Ha pedig számba vesszük még azon iparüzleteket is, melyeknél a tölgyfa mint építőanyag ugyyszólva nélkülözhetlen, bizton következtethetjük, hogy a tölgyfa utáni kereslet még sokáig növekedend, s így annak ára is emelkedni fog.

Ezen kilátás alapján minden erdőbirtokos, kivéve azokat, kik erdészeti rablógazdászatot üznek, hajlandó lesz tölgyesei kezelésére minden lehető gondot fordítani, és remélhető, hogy erdőgondnokának javaslatai nem lesznek többé a családi levéltár irományának szaporítására szánva.

Hogy tölgyeseink általában apadófélben vannak, az épen nem új tünemény, hanem már régóta fennálló tény, mert az e nemű erdőkkel ritka kivétellel, tudatlanság vagy gondatlanságból úgy bántak el, hogy ott, a hol a tölgy más fanemekkel elegyülve volt, a csekélyebb értékű fanemek által részben, vagy pedig egészben kiszorítatott, ott pedig, hol tiszta állásokban állott, jelenleg vagy értéktelen cserőczét, vagy csekélyebb értékű sarjerdőt képez.

Az ilyen erdők bejárásánál és szemlélénél a gondolkodó erdészben okvetlenül felmerül azon gondolat, ha vajjon lehetséges-e a tölgyfának előre látható enyészését megakadályozni, vagy nem?

Szerény véleményem szerint legtöbb esetben igen is lehet, hogy pedig miképen és minő eszközökkel? ezt következőkben irom le. Ha azonban kifejtett nézeteimmel, melyeket az erdészeti irodalomból meritve és az erdőben szerzett tapasztalataimmal bővitve adok elő, tisztelt szaktársaim nem értenének egyet, akkor sziveskedjeteek netaláni téves állításomat kijavítani,

és ezáltal a hazánkban otthonos és nagy beccsel bíró tölgyfának bővebb ismertetéséhez járulni.

Szemléljük a tölgyet a természetben. Először, hogy miképen található más fanemekkel elegyítve, és másodszor, hogy miképen fordul elő tiszta állabokban.

Tudjuk, hogy a lombfák között az árnyéktűrő bükk és gyertyánfa elegyítése a tölgyfára nézve a talaj megvédése és javítása tekintetéből igen kedvező, ellenben az is áll, hogy éppen ez a két fa legveszedelmesebb szomszédja a tölgynek. Jó üde, telvenyes és mély rétegű talajon, tehát a tölgynek megfelelő termőhelyen, a veszély legalább a korosabb az öngyérülés korszakán túl lévő állaboknál nem oly szembeszökő, miután a tölgy vezérgyökerének kifejléséhez a szükséges kelékeket megtalálván, a hosszsnövekvésben a bükkal is versenyezhet. Az újbólitásnál, mely olyforma állaboknál csakis vetővágás útján eszközölhető helyesen, a veszély már világosan észrevehető, mert minden újbólitás után a bükk nagyobb tért foglalván el, a tölgyfát kiszorítja. A bükk makkja ismeretes tulajdonságainál fogva, még meglehetősen jó zárlatu állabokban, tehát az anyafák sűrű árnyékaiban is csirázik és az új hullam képes éveken át a nyomást kitartani. Oly módon történhet az, a mi különben minden vágható bükkösben előfordul, hogy az utóserdény már a vetővágás kijelölésekor az egész talajt elborítja; míg éppen ezen okból a tölgygyel elegyített bükkösekben a tölgynek utóserdénye minthogy a tölgy makkja ilyen sajátossággal nem bír, a vetővágás kijelölésekor vagy éppen nem, vagy csak igen gyéren lesz található. A vetővágásnál a tölgyfa igénye szerinti kijelölés nagyon keveset segíthet ezen bajon, mert a vigályítás a már létező bükkserdény növekvését előmozdítván, azon idő alatt míg a tölgyfa-makkból későbbben származott növények felnőhetnének, a talaj legnagyobb részét oly mértékben foglalja el, hogy az egész vágásban nagyon

kevés tér marad, mely a tölgy számára szükséges világosságot élvezhetné.

A bükkfának ezen elnyomó sajátsága, nem csak a tölgyfára, hanem más vele elegyített fanemekre nézve is egyenlően veszélyes.

A bükkfának szomszédsága a tölgynek annál veszélyesebb, minél silányabb a talaj, főképen ha ez felső rétegeiben kevesebb üdességgel bír. Ilyen kevésbé kedvező termőhelyen lévő elegyes állaboknál azt tapasztalni, hogy a tölgy fejlődésének első korában mind addig, míg vezérgyökere a mélyebben fekvő talaj üde rétegét nem éri, elcserjésedik és a hosszönvésben hátra marad, ellenben a csekély gyökérzetű bükkfa a talaj felső rétegeiben elegendő tápanyagot találván, megfelelő növekvésnek örvend, s a szomszédos tölgyet, főképen a hosszönvésben jóval túlhaladja. És még akkor is, ha a tölgy vezérgyökerei a mélyebben fekvő talaj üde rétegét későbbben elérték, s a fa gyorsabban emelkedik felfelé, a büköt utólni nem bírja, miért a tölgy időfolytán az egyenetlen küzdésben többnyire elvész.

Berkekben és lapályosan fekvő üde talaju síkságokon és szélesebb völgyekben a tölgyfa, szil-, kőris- és juharfával elegyítve található, és mindamellett, hogy azon gyors növésű fanemek a tölgyfánál nagyobb árnyékolást tűrnek el, mégis a tölgy e neki megfelelő üde talajon azokkal sikeresen versenyezhet. Megemlítendő, hogy az ily fekvésű helyeken rendszeren bekövetkező késői tavaszi fagyok a kőris és szilfa új hajtásaiban a tölgy javára kárt tesznek, míg az ezeknél jóval későbbben sarjadzó tölgyfa a fagytól mitsem szenved.

Homokos, de üde és nem egészen televányszegény talaju rónaságokon, valamint az előhegyeken is található a tölgy erdei fenyővel vegyítve, jó növésű állabokban, mely elegyülés a tölgy igényeinek igen megfelelni látszik. Tekintettel azonban az ilyen

helyeken lévő talaj minőségére azt lehet következtetni, hogy a tölgy sikeres növekvése nem annyira a talajtelevény dusságától, mint inkább annak üdeségétől függ.

Jegyenye- és lúczfenyővel elegyített tölgy, a hegyek elő- és középcsoportjain található, és ha a többi viszonyok megfelelők a tölgy ezen elegyedésben jó előmenetelt tanusít. Az újbólitásnál a tölgyfára nézve ugyanazon bajok fordulnak elő, melyek a bükkal való elegyítésnél bekövetkeznek.

A lúczfenyő gyors növésénél fogva a tölgyfát jóval túlhaladja, mely okból a tölgyre ez elegyítés a büккеlegyítésnél károsabb is lehet.

Ámbár az összes elősorolt elegyítések a talajvédelem és ezáltal az üdeség és jóság emelésének tekintetéből megfelelnek ugyan a tölgynek, de mindamellett az erdei fenyőt általában kivéve, az elegyes állabok a tölgy kiszorításának főtényezői gyanánt tekinthetők.

Ha figyelemmel bejárunk egy tölgygyel elegyes jó zárlatu állapot, mely a legalyazási korszakot nem haladta meg, azonnal észrevehető, hogy mindenütt a hol a tölgy akármely oknál fogva, a kívánatos világos állást élvezheti zömök törzs alakja mellett megfelelő koronát is fejlesztett, és a további sikeres fejlődésnek feltevését igazolja.

Ellenben azon helyen a hol fiatal korától kezdve szomszédjai által koronája kifejlődésben korlátolva volt, természetellenes növekvésre kényszerülven nyulánk póznát képez, mely csupán sudara végső részén s a törzs hosszúságához képest csak igen kis és gyér lombozatu koronával bírván kevés eredményt nyújthat arra, hogy valaha értékes szálfá legyen, miután gyorsabb növésű szomszédjai által időközben lenyomatván, kipusztul.

Minő eszközöket kell használnunk, ha ilyen körülmények között a tölgyfát megmenteni akarjuk? áterdőlést? Ezt nem

lenne tanácsos egy nyulánk sűrű fiatalosban megkísérteni, mert az annyi lenne, mint az egész fiatalost feláldozni.

Eltekintve a költséges munkától és a nyerhető fának csekély értékétől, az áterdőlés tenyészeti szempontból sem alkalmazható, ugyanis a zárlat háborgatása által az ilyen kender-sűrűségű rudas állabokban a hol az összes fatömeg egymást viszonylagosan támogatja, az egyes rudak koronájuk súlyának engedvén, a legközelebbi hó vagy szélnyomásnak ellenállani nem bírának és okvetlenül áldozatul esnének. Ezen a bajon lehetne ugyan ama megszorítás által segíteni, hogy csak a tölgyfát közvetlen veszélyeztető rudak és két vagy több évi félbeszakítással vétessenek ki, de ezen munka költséges lévén, és a kivitelnél is sok ügyességet kívánván, nagyon nehezen mondható alkalmazhatónak.

Hasonló kinézésű rudfaállaboknál az erdészkez sikeres működésének időpontja már el van mulasztva.

A fennebbiekből következhető; hogyha a tölgyet elegyben fentartani akarjuk, elkerülhetlen őt az elnyomás ellen védeni, ez pedig más módon el nem érhető, mint kertészkes vagy olló, idejekoráni és észszerű használatával.

Némely tisztelt szaktársam erre talán azt fogja ellenvetni, hogy ilyen erdei kertészet nálunk jelenleg főképen nagyban nem alkalmazható, mert sok idő és pénzbe kerülne.

Hogy minden erdész a szó tágasabb értelmében kertész is legyen, gondolom csak jogosult feltevés, hogy pedig a kertész-késsel való bánás ne legyen költséges és idővesztő, csak a kellő gyakorlat és idejekoráni alkalmazástól függ. Ámbár ezen szerszámok használatát a fatenyésztésnél oly terjedelmesen mint ezt német szaktársaink már régóta művelik, viszonyaink nehezen engedik, de a mennyire nálunk is alkalmazhatók, csupán előítéletből mellőzni vétek volna.

Azon időtől kezdve a melyben az elegyes fiatalosban a tölgy a szomszédos gyors növésű fák által a nap és tér élvezetében akadályoztatik, kénytelen az erdész a tölgyfa mentési műveletét megkezdeni. Az egész művelet abban áll, hogy a tölgyet elnyomó galyak és csúcsok szükség szerint egész törzsek is eltávolíttatnak. Ezen alkalommal lehetséges egyszersmind a tölgyfára annyi figyelemmel lenni, hogy elcserjesedésének elhárítása végett, a hosszabb mellékágak főképp a csúcshoz legközelebbi galyak megcsonkíttassanak, a galyak tökéletes elvágása ártalmas volna, minek célja, a hosszunövekvésnek elősegítése.

Ilyen gyéritéseknél főszabály az, hogy a tölgyfa világos, de nem egészen szabad állást nyerjen, minden valamire való erdész ezen munkának célját felfogván, minden további utasítás nélkül képes lesz az alárendelt erdészeti személyzetet csak hamar arra betanítani. Nem kell ezen munkától megijedni, a léágazás a fiatalosokban gyorsan halad, és nagyban is sikerrel alkalmazható. Én hasonló módon használtam egy hegyes vidéken fekvő nagy kiterjedésű és a viszonyokhoz képest igen belterjesen kezelt pagonyban, a csekélyebb értékű lágy fák által elnyomott lúcz- és jegyefenyű fiatalosok szabad állására. Az eredmény tökéletesen megfelelő volt, és a mi a fő, a munka semmi pénzbeli kiadásba sem került, mert a szegényebb sorsu parasztok ezen munkát a nyert lombtakarmány átengedéséért végezték, pedig a lombtakarmánynak a volt esetben nem lehet nagy értéke, mivel az illető erdőrészek 2—3 órányi távolra estek a falutól. Ezen alkalommal szerzett tapasztalataim alapján lehet állitanom, hogy két ügyesebb suhancz könnyű szerrel egy, sőt másodfél holdat volt képes naponta legalyazni, a mi szám-bavéve az elérendő célt, nagy költségnek nem mondható.

A tölgynek tenyésztése elegyes állabokban annál fontosabb, minthogy ismeretes, miszerint a tölgy mindenütt ott a hol tiszta állabokat képez és a talaj rendkívüli üdességgel nem bír,

növésben láthatólag hátra marad; az idő előtti sudar aszály pedig, mely ily termőhelyeken álló tölgyeseknél nagy mértékben előfordul, ugyanazt igazolja.

Ezen tünetény magyarázata először a talaj termőképességének apadásában kereshető, a talaj ugyanis a tölgytől évek során át folyton igénybe volt véve, annak hulladékai által csak igen kis mértékben javítva, és ezenfelül a gyér zárlat folytán a nap befolyásának is folyton kitéve lévén, végre elsilányodott.

Más talán még fontosabb ok a tölgy ideje előtti leélésének azon sarjerdőüzemben rejlik, melyszerint hasonló termőhelyen létező tölgyesek kezeltetnek. A tövönvágás gyakoribb ismételése a gyökérzet sarjképességét (Reproductions - Kraft) folyton gyengíti, és miután minden ismételt gyengítés az enyészet csiráját foglalja magában, nem lehet kétkedni, hogy ezen üzemmód a gyökrehajtások képzésére és azok táplálására fontos befolyást ne gyakoroljon.

Nézetem szerint nagyon tévednek azok, kik a sarjerdő elmulhatlanságába bizván, az utónövendék keletkezését egyedül a törzs és gyökerek sarjadzó képességétől várván a tölgy szál-erdőt sarjerdővé alakítják, csak épen azon az okból, hogy a több gondot és fáradságot követelő vetővágást vagy épen a költségesnek látszó ertést mellőzhessék. Sajnálattal kell mondanunk, hogy ilyen eljárásra a gyakorlatból sok példát lehetne felhozni, és pedig oly helyről is, a hol a sarjüzem alkalmazása semmi módon nem indokolható.

Eltételezve azon körülménytől, hogy a sarjerdőüzemnél ha okszerű is a gazdálkodás, a mesterséges utójavítások még sem kerülhetők el, és eszerint az örökös tartósság csak feltételes, s minthogy a jelen kereskedelmi viszonyok alatt a tölgyfa csak épületifa alakban versenyezhet minden más fanemek felett, már ezen okból is a kevés épületifát szolgáltatható sarjerdő-

üzem a hol a fatermelés gazdálkodásunk főczélja, nem felelhet meg várakozásunknak.

A mondottak alapján a tölgyet mindenütt csak szálerdőüzemben ajánlanám kezelni. Hogy ez gyakorlatban is kivihető, következtethetni arról, miszerint tölgysarjerdőink rendesen oly termőhelyeken állnak, hol kevésbé a talaj silánysága mint inkább annak szárazsága által szenvednek és sínlődnek.

Miután pedig a talaj üdeségének emelése sok esetben a gyors beárnyékolás által emelhető, azért kétséget nem szenvedhet, hogy ugyyszólván minden helyt a hol jelenleg a tölgyfa sarjerdőüzemben kezeltetik a magasabb fordát is alkalmazni lehet.

Igen sokszor lehet látni a gyakorlatban egy fiatalos tölgyfa sarjerdőt, mely a talaj kiélttségénél főképen szárazságánál fogva sínlődik. Az ilyen tölgyest felhagyni és más fanemekkel pótolni elhamarkodott volna. Hasonló esetekben én a sínlődő tölgynek fenntartására kiváló főgondot ajánlok fordítani. Az pedig abban állana, hogy a talaj minél hamarábbi beárnyékolása eszközöltessék, a mi a körülményekhez képest foltvetés, vagy ha a helybeli viszonyok ezt megengednék, 3—4 éves erdei- és luczfenyőcsemeték ültetése által csakhamar elérhető.

A mint a talajnak beárnyékolása lassanként bekövetkezik, ugyanazon mértékben annak jósága is emelkedik, ezzel pedig a tölgyfának jövője már biztosítva leend.

A satnyán növekvő tölgy fiatalosoknál, sőt ha öregebb koruak is ily bánásmód mellett legjobb eredményre lehet számítani, de a hézagok kipótolása egyedül csak ültetés, illetőleg korosabb ültőnczökkel eszközölendő.

Ezen eljárás alkalmazását ott is ajánlanám, hol a tölgy ámbár megfelelő növésnek örvend, de fiatalosai valamely ok következtében hézagosak, miután ez eljárás a tölgy kiképezé-

sére, valamint általában a fatermés emelésére közvetve és közvetlenül hatna.

A felhozott esetekben az értékre kiadott pénzösszeg már 15—20 év múlva dús kamatokat hozhat a túlelű fák áterdölési termésének értéke által, melyek e korban már rudak és gyengébb épületi fának felhasználhatók, ily árunak a tölgyes vidéken rendszeren nagy értéke és kelete is van.

Oly vidéken a hol tölgy most nem otthonos, de a talaj és égalji viszonyok növelését megengedik, javasolnám, hogy bükk, jegenye, lúczfenyű és erdei fenyű fiatalosok utójavításánál alkalmas helyeken tölgy, kőris, szil és juharfa ültönczök használtassanak. A feltétlen lúczfenyű régiót kivéve, alig létezik egy pagony, a hol tölgynek megfelelő egyes erdőrészek találhatóak ne lennének.

Azon aggodalom ellen, miszerint a tölgy a gyors növekvésű fákkal elegyítve, ezek által már fiatalkorában elnyomatni fog, azt lehet felhozni, hogy mindenütt a hol az erdőművelés az említett módon kezeltetik, ott az erdészeti már olyan fokon áll, hogy az erdésztől méltán követelhető, miszerint nem csak erten tud, hanem a sikerült ertést tovább is tenyészteni és ápolni fogja.

Ezen alkalommal legyen szabad az „Erdészeti Lapok“ idei folyamának II-ik füzetében a 66-ik oldalon **I. N.** urnak a tölgyfa megtelepítéséről előadott eljárási módjáról nyilatkoznom.

I. N. ur azt mondja, hogy az elegyes állabok létrehozata céljából a tisztások beerdősítésénél előbb a tölgyfát, és miután ez felkapott volna 5—10 év múlva, bükket, gyertyánfát, vagy pedig pinusokat, (tölgyfavédelem alatt?) kell megtelepitenünk.

Ezen eljárási mód ama főszabálylyal, hogy t. i. a fatenyésztésnél a talaj beárnyékolása minélhamarább elérhető legyen, homlokegyenest ellenkezik.

A gyakorlatból eléggé ismeretes, hogy minden régibb tisztás kiélt silány és száraz talajt bir, már ilyen termőhelyen a jó üde talajt igénylő tölgyet **I. N.** ur javaslata szerint úgy megtelepíteni, hogy 5—10 év múlva még elég hézag maradjon az elegyes fák ültőnczeinek, az bizony nehezen fog sikerülni,

Hogyan lehet reményelni, hogy egy régi tisztáson a kiélt talajon egymástól legalább 6'-nyi távolságban szabadon álló s kedvezőtlen időjárásnak kitett tölgyfaültőnczök sikeresen nőhethetnének. Az 5—10 évi várakozásnak és az ertési költségeknek legjobb esetben néhány elcserjésedett bokor lesz az eredménye.

Véleményem szerint az értendő fanemek egyszerre kiültetendők, és ha már felkaptak, akkor a tölgy elnyomása ellen kertészkes által sokkal könnyebben megóvhatók, mint az **I. N.** urtól ajánlott módon.

Hogy ezen a tölgy tenyésztése végett javasolt állapótolásoknál az ültőnczök alkalmazása leggyorsabban vezet célhoz, kétséget nem szenved, és miután ismert tény, hogy az ültetésnek sikere, főképen csak az ültőnczök dús gyökérzetétől függ, és minthogy ily csemete csak vetőkertekben tenyészthető, azért nem is gondolható valamirevaló pagony, melyben legalább 2—300 □ ölnyi szorgalmasan kezelt vetőkert ne lenne, mert a mint ertés nélkül nem lehet erdő, úgy méltán mondható, hogy vetőkert nélkül nem lehet ertés (Kein forst ohne Kultur, Kein Kultur ohne Saatschule).

A vetőkertekről csak néhány általános észrevételt teszek, mindenekelőtt határozott ellensége vagyok minden mesterséges talaj-trágyázásnak, mert feleslegesnek vélem, hatalmunkban állván a vetőkertet oly helyt alakítani, hol a talaj termékeny és néhány éven át természeti jóságánál fogva a célnak megfelelni képes. Ha vetőkertnek oly helyt lehet kijelölni, mely kevés költséggel a legközelebbi patak vize által előntható, ez többet ér mint valamennyi mesterséges trágyázás.

A tölgyfa vetőkerti művelésénél az a baj merül fel, hogy gyökérzete sajátságos kifejlődésével összeütközésbe jövend. Tudjuk, hogy a tölgy első kifejlődése korában igen hosszú vezérgyökeret, és csak a legszélső részen hajt szívó gyökeret, ezen állapotban a csemete az átültetésre nem alkalmas, mert a kiásásnál a mélyen fekvő szívó gyökerek leszakaszthatnak és így kiültetve kevés reményt nyújthatnak a sikeres előmenetelre.

Ezen bajon a csemete átiskolázása (Überschulen) által kell segíteni, midőn ezen alkalommal a felette hosszú vezérgyökeret is megcsonkitjuk.

Az óhajtott czélt ugyanezzel elérjük, de a hosznövés rovására, mely a csonkítás utáni 1-ső és 2-ik évben feltűnően hátramaradván, a csemete aránytalan hosszú és vastag mellékágakat hajt, és a vezérgyökér csonkítása után aránylag szétágazott gyökérzetéhez, hasonló alaku koronát igyekszik képezni és elcserjésedik.

Az átiskolázott ültőnczök elcserjésedését idejekorán kell megakadályozni, a mit a mellékágak csonkítása által igen könnyen elérni lehet. Az egész ágnak levágása, kivéve a legalsó körönyt, mellőzendő, ez nemcsak a növény táplálására nézve lenne káros, hanem a gyenge kérgű törzsöt is egyszersmind a szükséges oltalomtól fosztaná meg. A legfelső csúchoz legközelebben álló köröny ágai azonban mindég megcsonkitandók, mert ezáltal a csúchajtásnak emelkedése lesz segítve.

Az ültőnczöket suhángokká nevelni csak külön ritka esetekben vélem igazolhatónak, miután ez magában véve költséges és idővesztő művelet, és ezenfelül az átültetés is sokkal költségesebb és eredménye kevésbé biztosabb a fiatal 3—4 éves csemete használatánál. Viszonyaink az ertésnél azon eljárás alkalmazását tanácsolják, mely tekintettel a jó sikerre legolcsóbban eszközölhető. Ezeket szem előtt tartván, némely viszonyok

alatt a vetés is megfelelhet a czélnak, ekkor azonban a kezelő erdész feladata a körülmények megfontolása után megfelelő ertési módot választani.

A tölgymakk vetésénél egy legujabb műben azt olvasám, hogy arra kell figyelemmel lennünk, miszerint a makk csakis vizirányosan feküdjön a földben, miután a gyökér és törzsnek szabályos kiképezése egyedül ez állapotban lehetséges. Ha a makk csúcsával lefelé, vagy ellenkező irányban kerül a földbe, vezérgyökere akadálytalanul függőlegesen lefelé hathat, de a jövőendő törzsöt képviselő csira csak köralaku kerülési uton és küzdés után érhet felszínre. — Második esetben tudniillik, mikor a makk csúcsával felfelé a földbe kerül, a vezérgyökér hasonló kerülés által juthat lefelé. Mind a két esetben nemcsak hogy a csemetének növése hátráltatik, hanem a törzsgyökér is szabálytalan bokony alakot (Knieförmig) kap, mely az átültetési munkát nagyon nehezíti.

A tölgyültönczőknél gyakran lehet látni ily álaiku görbe tőgyökeret, de valjon épen a makk fekvése okozná-e ezen szabálytalanságot, ezt a gyakorlatban megfigyelni igen érdekes volna.

A mondottak alapján a tölgyfa nevelése iránt következő szabályokat ajánlanám, és pedig :

Hogy a tölgyfa csak elegyes állabokban tenyésztessék; a hol elegyes állabok állanak, ott az elegy gondosan fentartassék. Tiszta tölgyesek tülevelű fákkal elegyitessenek, valamint hogy sarjerdőüzem a hol kiváló okok nem tanácsolják, tölgyre ne alkalmaztassék.

M. D.

A Bécsben 1873-ban tartandó világtárlatról.

E világtárlat programjának egy részét lapunk legutóbbi füzetében közöltük. Most adjuk annak és a nálunk történt kiállítási működésnek következő folytatását :

III. Különböző időszakokból származó gépek, eszközök egymásmellé állítása, valamint kezelési módok és munka-eljárások kitüntetése által egyes találmányok fokonzintű tökéletesedése lenne kimutatandó, mint p. varrógépeknél, szövőszékeknél, táv-írdai- és fényképészeti eszközöknél stb., mely kimutatás egy-szersmind kísérletkép szolgálna a találmányok történetének előadására. Ehhez sorakoznák a kísérlet a gépek terményeit szembeállítani a kéz műveivel és az utóbbinak pótlását gép-munka által feltüntetni.

IV. Hasonnemű, de különböző időszakokból származó tárgyak, (ha lehetséges, azok árának megemlítésével, valamint ilyenmű mustrák és minták kiállítása által ki fog mutattatni egyes iparágak termelő képességének növekedése, azoknak az izlés változatosságaitól való függése, az arra gyakorlott befolyása, valamint időnkinti közzgazdászati jelentősége.

Ily módon egyszersmind adatok nyújtatnának az ipar történetéhez.

V. Hogy a tudomány befolyása az ipar fejlődésére visszapiillantás által kitüntettessék, a hulladékok értékesítése vagy növekvő felhasználása az ugynevezett hulladékok és az ezekből nyert gyártmányok és közbeeső termények szembeállítása által ki fog mutattatni, a mennyiben az ily új értékek előállítása oly felfedezések és találmányok által lehetségesítettett, melyek az első világkiállítás (London, 1851.) után történtek.

VI. A kiállítás további tárgyát az árak története fogja képezni. A legnevezetesebb termelési területekből a fontosabb cikkek árai, lehetőleg a múltba visszamenve és öt évi átlá-

gokban egymás mellé sorolva, a mustrák és próbák előterjesztése mellett fognak kimutattatni.

VII. A czikkek nemzetközi csere-forgalmának áttekinthetése végett kísérlet tétetik, a világkereskedelem előtűntetésére. E végből minden nevezetesebb kikötőnek kereskedelmi czikkeiből mustrák és próbák fognak kiállittatni, és ezek mindegyikénél a származás, és kelete iránti adatok a be- és kivitel mennyisége, az árak stb. ki fognak mutattatni; továbbá az illető tengeri kikötőnek hajózási és kereskedelmi mozgalma az utolsó tíz év alatt statistikai adatok és rajzok által elő fog tűntettetni.

VIII. A fentebb kifejtett eszme: a kiállítás tanulmányozását számok és rajzok által könnyíteni, a kiállítás minden osztályában olykép is fog érvényre juttatni, hogy az egyes államoknál az első világkiállítás óta (London, 1851.) mutatkozó közgazdászati haladás a hivatalos adatok által kimutatassék.

Igy például a földművelésre szánt térségek kímutatása, a földterményeknek évi mennyisége, azoknak ára, a földérték, kamatláb, a vasutak, a lakosság száma stb., miként mindezek a későbbi kiállítások illető szakaiban mutatkoztak (Páris 1855., London 1862., Páris 1867.) egymással párhuzamba helyezendők lesznek, hogy ily módon az egyes államok termelő ereje, a nekik szánt kiállítási helyiségekben, táblás kímutatás szerint előtűntessék. Másrésről az egyes kiállítási tárgyakat illető adatok, u. m. a kiállító neve, a tárgy megjelölése, az ár (ennek kihirdetése azonban a kiállító tetszésére bízatik) stb. az illető egyes tárgyaknál lesznek kijelölendők. Hasonlókép fognak egyéb adatok is, melyek közhírré tétele a kiállítóra nézve kívánatos és a közönségre nézve tanulságos (a telep története, nagysága, időnkinti nagyobbodása, az évenkénti termelés nagysága és átalán a tárgy jegyzékekben foglalt adatok stb.) írás vagy nyomtatás által sokszorosítva és a kiállított tárgyakhoz mellékelve, a kiállítás látogatóinak bemutattatni.

IX. Hogy a kiállítás tartósan gyümölcsözővé tétessék, kísérletek fognak tétetni oly új vagy kevésbé ismert eljárási módokkal vagy oly kiállítási tárgyakkal, melyek értéke csak ez uton állapítható meg; például kísérletek a pinczegazdászat terén (a bor melegítése, a Hydro Extractor alkalmazása stb.) mindennemű dolgozó gépekkel, a villanyos fény alkalmazásával, a léghajózással, robbantásokkal, gőzekékkal, drótkötél-pályákkal, mozdonyokkal, gőzfecskendőkkel stb.

Hasonló irányban fognak a kiállítási termekben előadások tartatni és idejekori nemzetközi pályázati kérdések hirdettetni, (mint például a cukorrépa termelésére szánt legjobb eszközöket illetőleg).

X. Ideiglenesen, azaz a kiállítandó tárgyak természeténél fogva csak rövid időtartamra szorítkozó nemzetközi kiállítások tárgyai lesznek :

Élő állatok (lovak, szarvasmarhák, juhok, sertések, kutyák, baromfi, vad, halak stb.)

Leölt szárnyas jószág, vad, hus, zsiradék stb.

A tejgazdaság terményei, friss gyümölcs, friss zöldség, virágok, az erdészeti és mezőgazdaságra nézve ártalmas élő növények.

A kiállított állatok haszonképességének kimutatása végett kísérletek fognak tétetni. A fényüzési lovak kiállítása nemzetközi lóversenyekkel leendő összekötve, melyre díjak kilátásba helyezvék. Egyszersmind a „sport“ egyéb nemeinek, valamint népszerű játékoknak bemutatása is tervezetik. Egyes ideiglenes kiállításokat gyakorlati kísérletek követendik, s ez alkalommal a tárgyra vonatkozó kérdések is tárgyalás alá fognak vétetni. Így például a tejtermények kiállítását a vaj- és sajt készítés köréből vett gyakorlati kísérletek követendik stb.

Hogy a közönség a kiállított tápszereket is megitélhesse, éttermek fognak nyittatni, melyekben a kiállítók terményeik mustráit kész állapotban fizetés mellett is árulhatják.

XI. A kiállítás tartama alatt nemzetközi értekezletek és tanácskozmányok is fognak tartatni oly nagyobb horderejű kérdések tárgyalására, melyek vagy a kiállításból magából származnak, vagy pedig annak tartama alatt mint nemzetközi megvitatásra méltó s különleges tárgyak hozatnak szőnyegre. Különösen kilátásba helyezvék tudósok és művészek, tanárok és orvosok, múzeumi képviselők, rajztanárok, mérnökök és építésszek, kereskedelmi és iparkamarai, bank- és biztosító-ügyi, földművelési és erdészeti, valamint bányászati és kohászati szakképviselők nemzetközi értekezletei.

Megvitatandó tárgyak gyanánt egyelőre a következők jelöltenek ki: a szellemi tulajdon kérdése, az izlés nemesítése, a rajztanítás fejlesztése és terjesztése, a közlekedésügy tökéletesítése, a gépek legmagasabb haszoneredményének elérése, az erdők állagának fentartása, az élelmi szerek olcsóbbítása (a termelés fokozása, a piaci viszonyok szabályozása, a konyhakezelés javítása, új eltartási módok s több ilyenek által) a gyermek táplálása és első nevelése, a jelenkor törekvései a gyógynevelészet terén, a női műveltség és keresetképesség terjesztése.

XII. A kiállítás térbeosztása földrajzilag, vagyis az egyes országok szerint úgy leendő rendezve, hogy a különféle termelési területek a kiállításon is lehetőleg oly sorozatban legyenek bemutatva, a mint földünkön keletről nyugat felé egymásután tényleg következnek.

XIII. Oly tárgyak, melyek esetleg a II. pontban felsorolt csoportok közül több különfélebe is sorozhatók volnának, azon csoportban fognak kiállíttatni, melyet a kiállító szabad akarata szerint számukra kijelölend.

XIV. A kiállított tárgyak megbirálására egy nemzetközi bíráló bizottság fog szerveztetni.

Minden kiállító nyilatkozni tartozik aziránt, vajjon az általa kiállított tárgyakat aláveti-e ezen jury bíralatának vagy sem,

mely utóbbi esetben kiálltmánya „Hors Concours“ felirattal lesz jelezve.

A nemzetközi bíráló bizottság által odaitélandó kitüntetések következő categoriákba oszlanak :

A) A képző-művészeti műveknél az elismerés alakja egy művészeti érem leend.

B) A kiállítás egyéb tárgyaira nézve a kitüntetés következő nemei lesznek megállapítva :

a) oly kiállítók, kik már korábbi világkiállításokban is részt vettek, azon esetben, ha kiállitmányaik az utolsó kiállítás óta haladást mutatnak, a haladási éremmel lesznek kitüntetve;

b) oly kiállítók, kik először szerepelnek világkiállításon, ha műszaki vagy közgazdászati szempontból arra érdemet szereznek, az érdem-éremmel lesznek kitüntetve;

c) minden kiállító, kinek kiálltmánya szín, alak és külső felszerelés tekintetében a nemesebb ízlés követelményeinek megfelel, a jó ízlésért adandó éremre tarthat igényt;

d) a korábbi világkiállítások alkalmával dívott „megtisztelő említés“ helyett ez alkalommal „elismerési okmányok“ fognak kiosztatni.

C) Azok, kik közreműködésök által a kiállítók nyilatkozatai szerint a kiállított jeles termék termelését lényegesen elősegíték, a munkatársi éremmel lesznek kitüntetve.

D) Egyesek vagy testületek által a népnevelés emelése, a közgazdaságat művelése, vagy a munkások szellemi, erkölcsi és anyagi jólétének előmozdítása körül szerzett érdemek külön diszokmányok által fognak méltányoltatni.

XV. A kiállítás kivitelének részleteiről, a bíráló bizottság szervezése és eljárási módozata, a kiállítási jegyzék szerkesztése és a hírlapi tudósítások rendezése stb. iránt egy általános s több különleges szabályzat fog kibocsáttatni.

Itt közöljük azt, a mi a kiállítás ügyében eddig nálunk történt.

Az országos egyesületek (országos iparegyesület, gazdasági egyesület, erdészeti egyesület) a kereskedelmi kamara, és az érdekelt testületek képviselői, Magyarországnak a bécsi világkiállításon leendő képviseltetése tárgyában a földművelési ministeriumnál f. évi október 7-én tartott enquëten, következő határozatokban állapodtak meg :

1. Magyarország a jövő 1873. évi bécsi világkiállításon mint önálló, független ország méltóan képviseltessék.

2. E czélból egy nagyszámu tagokból álló országos bizottság alakítandó, úgy, hogy az ország termelési és művelődési tényezőit képező testületek szólitassanak fel képviselők kijelölésére, kikből a kereskedelmi minister a kiállítási országos bizottságot megalakíthassa. E bizottság számára a kereskedelmi minister ügyrend tervezetet terjesztend elő, mely a bizottság megvizsgáltatván, a kormány által jóváhagyandó lesz. E bizottság illetőségi körébe fognak tartozni a világkiállításra vonatkozó minden ügyek és intézkedések. A bizottság maga fogja megválasztani tisztviselőit, kiket a ministerium megerősít. Szükséges levén, hogy a bizottság minél szélesebb alapra helyezkedjék, nem csak a központról, de a különböző vidékekről is lesznek tagjai.

Remélhető, hogy a képviselők kijelölésére felszólítandó testületek, még e hóban eleget tesznek a felhívásnak, mely esetben a bizottság legfeljebb november végéig megalakul és decemberben megkezdheti működését.

Az erdészeti-egyesület e felhívásnak már megfelelt, s bizottsági tagokul való kinevezésre Budapestről 3, a vidékről pedig 25 egyleti tagot ajánlott.

Erdőtermények árjegyzéke.

A pécsi piacon.

Egy öl (3') cser-, bikk vagy gyertyán hasábfa	15	frt	10	kr.
" " " tölgyfa (vegyes)	8	"	10	"
" " " cser, bikk vagy gyertyán dorongfa	9	"	—	"
Egy 2 öl h. 2" v. és 12" sz. tölgy padló	2	"	—	"
Egy köbláb lucz- vagy jegenye fenyő épületfa	—	"	16—20	kr.

Kecskeméten.

Egy öl (3') keményfa	18	frt
" " " puhafa	11—14	frt.

Baján.

Egy öl (3') cser hasábfa	14	frt.
" " " tölgy hasábfa	10	"
" " " puha hasábfa	8	"

K ü l ö n f é l é k.

Uj könyv. Lázár Jakab m. kir. erdőmesternek pályaversenyre irt, s abban dicséretes megemlítésre méltatott „Erdészeti kézikönyv“ című műve megjelent. Megrendelhető a kiadónál: Heckenast Gusztávnál Pesten. Ára 2 frt.

Erdészeti kinevezések. A m. k. pénzügyminister Eck Ferenczet pécskai, ifj. Alman Andrást besztercebányai erdőmesterré; Rutska Tivadart a kolozsvári jószágigazgatósághoz erdészszé; dr. Kaveczky Kornélt és dr. Markgraf Vilmost a marm.-szigethi jószágigazgatósághoz erdészeti orvosokká; Helm Gyulát, Stavács Norbertet és Tafferner Istvánt a soóvári jószágigazgatósághoz, Seide Gyulát a kolozsvári jószágigazgatósághoz és Kiselják Vladimirt a fuccinei kir. erdőhivatalhoz erdőgyakornokká nevezte ki.

Lapvezetők és kiadók:

Divald Adolf és Wagner Károly.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Fa-eladási hirdetés.

A hatvan-miskolczi vasut emődi állomásának részint közvetlen közelében, részint innen háromnegyed órára a pest-miskolczi országot mellett mintegy 500 (1200 öllel számított) hold tölgyfaerdő letarolásra, részben kiirtásra és esetleg a kiirtott terület egynehány évi használatára eladó. A fák egy része teherhordó hajókra, a többi építő- és szerfának alkalmas, a hulladékfa, mint tüzelőfa helyben könnyen értékesíthető. A letarolás a jelen tél folytán megkezdendő és egynehány év alatt bevégezendő.

Ha a vevők a kiirtandott területnek használatra átvételére is hajlandók lennének, megjegyzendő, hogy a telkesítendő terület egynehány évig való használatával egyszersmind azon kötelezettség is össze van kötve 300 holdat részint a már fennálló vágásokból, részint az ezentul letarolandó területekből, tiz hasonló pagonyokra beosztva, makkal szabályszerűen bevetni és a szerződési idő alatt szabályszerű ápolás és szoros tilalom alatt tartani.

Venni szándékozók az illető erdőterületeket a helyszínén megtekinthetik és e végett Berényi Ignác urhoz Emődön forduljanak, őt, ha lehet egynehány nappal előbb levélben a célbavett megtekintésről tudósítván. Az ajánlatok egyenesen a birtokosnőhöz özv. Fáy Alajosné asszonyhoz (Budavár, dísz-tér 195. sz. a. intéztetni kéretnek, a hol egyszersmind a bővebb felvilágosítás is megszerezhető.

Eladó fenyő-csemeték.

Somogy megyében, Komár város, vaspálya állomáshoz egy órajárás távolságra, gr. Zichy N. János vrászlói uradalmában 200.000 darab két éves fenyőcsemete, 3 frton ezere, eladandó.

Kelt Vráslón, 1871. okt. 26.

K o p i t l a n s z k y János,
körvadász.

TARTALOM.

	Lap.
Horvátország kincstári erdeiről	397
A budai hegyek beerdősítése	410
Szabályrendelet	413
A tölgyfa műveléséről	417
A Bécsben 1873-ban tartandó világtárlatról	430
Erdőtermények árjegyzéke	436
Különfélék. Új könyv. Erdészeti kinevezések	436

AZ

„ERDÉSZETI LAPOK“

jelen évfolyamára előfizethetni pénzküldemény vagy posta utalvány által az „ERDÉSZETI LAPOK“ szerkesztőségénél

B u d á n.

Előfizetési díj egy évre **5** forint.

Lapunk előbbi évfolyamainak néhány példánya a t. közönség rendelkezésére áll, a következő áráért: II—VII. évfolyam példányonként 3 frt. VIII. évfolyam 4 forintért.

Az „Erdészeti Lapok“ 1867. évfolyamának I. és II. füzetét, valamint az 1871. évi II. és VI. füzeteket is darabonként 1 forintjával szívesen visszaváltjuk.